

Bryssel den 2 december 2025
(OR. en)

15814/25

CULT 139
CULT HERIT 26
AUDIO 122
RELEX 1542
COHOM 176
SOC 799
JEUN 242
DIGIT 251
RESUA 32
EDUC 467

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

till: Delegationerna

Ärende: Rådets slutsatser om den strategiska roll som kultur, kulturarv och audiovisuella verk har för att upprätthålla europeiska värden och demokratins motståndskraft

För delegationerna bifogas ovannämnda slutsatser, som godkändes av rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) vid mötet den 28 november 2025.

Rådets slutsatser om den strategiska roll som kultur, kulturarv och audiovisuella verk har för att upprätthålla europeiska värden och demokratins motståndskraft

EUROPEISKA UNIONENS RÅD,

SOM ERINRAR OM ATT

1. Europeiska unionen bygger på en gemensam uppsättning värden, däribland respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, rättsstaten, jämlikhet och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter¹,
2. demokratiska samhällen upprätthålls genom medborgarnas deltagande och engagemang, och att medborgarnas grundläggande rättigheter, inbegripet yttrandefriheten, skyddas i sådana samhällen,
3. kulturens grundläggande roll uttryckligen har erkänts i EU:s primärrätt och i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna², och att det faktum att människor deltar i samhällets kulturella liv och njuter av konst kan spela en avgörande roll för att främja fred,
4. kultur, kulturarv och audiovisuella verk³ har ett inneboende värde och också är en grundläggande källa till social sammanhållning och dialog, bland annat genom att förstärka erfarenheterna av gemensamma värden och en känsla av tillhörighet,
5. kultur och kulturarv inte bara kännetecknas av mångfald utan också av en känsla av gemenskap, en gemensam historia och ett kollektivt minne, vilket stärker banden, den ömsesidiga förståelsen och värdena i hela Europa,

¹ Artikel 2 i EU-fördraget.

² Särskilt artikel 3 i EU-fördraget och artikel 27 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

³ De kulturella och kreativa sektorerna definieras i förordning (EU) 2021/818 av den 20 maj 2021 om inrättande av programmet Kreativa Europa (2021–2027) och om upphävande av förordning (EU) nr 1295/2013. Audiovisuella verk omfattar i synnerhet långfilmer, tv-serier, dokumentärer, animationer och dataspel.

6. medborgarnas deltagande och engagemang upprätthåller europeiska värden, och att kultur och kulturarv har en aktiv och avgörande roll i detta avseende, både i form av inneboende värde och som viktiga pelare i demokratiska samhällen och i EU-medborgarnas grundläggande rättigheter,

SOM ERKÄNNER⁴

7. Europeiska rådets strategiska agenda (2024–2029)⁵, som fastställer prioriteringen att främja kulturell mångfald och kulturarv i syfte att upprätthålla europeiska värden inom EU i ett fritt och demokratiskt Europa,
8. rådets resolution om EU:s arbetsplan för kultur 2023–2026⁶, där det understryks att kulturell mångfald är avgörande för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna och en positiv samhällsomställning, och där det efterlyses åtgärder för att skydda kulturarvet,
9. rådets slutsatser av den 21 juni 2021, där EU:s strategi för kulturarv i konflikter och kriser fastställs, och rådets slutsatser av den 21 maj 2014, där potentialen i kultur och kulturarv som en gemensam strategisk resurs i syfte att utveckla ett samhälle framhålls⁷,
10. Europaparlamentets resolution av den 20 oktober 2022 om kulturell solidaritet med Ukraina och en gemensam krishanteringsmekanism för kulturell återhämtning i Europa, där behovet av stöd och solidaritet gentemot Ukrainas kulturella ekosystem betonas, liksom vikten av att stödja resiliensen och återhämtningen efter krisen i EU:s kulturella ekosystem som helhet⁸,

⁴ Lagtexter och policydokument av relevans för dessa slutsatser förtecknas i bilagan.

⁵ EUCO 15/24, bilagan.

⁶ Rådets resolution om EU:s arbetsplan för kultur 2023–2026 – EUT C 466, 7.12.2022

⁷ Se 9837/21 och 2014/C 183/08.

⁸ Se 2022/2759(RSP) (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0374_SV.html).

SOM KONSTATERAR ATT

11. vi i det rådande geopolitiska läget, som präglas av osäkerhet och flera hot mot europeiska länder, inte kan ta europeiska värden, demokratier och levnadssätt för givna, utan aktivt måste försvara, skydda och främja vad Europa står för,
12. kulturen förblir en hörnsten i de europeiska samhällena, och att européerna ser kulturen som viktigast för att främja en känsla av gemenskap, tillsammans med gemensamma värden och en gemensam historia⁹,
13. kulturell och språklig mångfald och kulturarv är avgörande för att stärka den demokratiska motståndskraften samt det demokratiska deltagandet och engagemanget,
14. kulturella rättigheter är avgörande för ett pluralistiskt, inkluderande och demokratiskt Europa; deltagande i kulturella aktiviteter stärker demokratin genom att öppna upp för alla människor och uppmuntra medborgarnas engagemang, bygga upp förtroende och främja medborgerliga och demokratiska värden¹⁰; åminnelseverksamhet och kritisk eftertanke kring Europas historiska minnen i detta sammanhang är nödvändiga inslag för att göra medborgarna, särskilt unga, medvetna om sin gemensamma historia och sina gemensamma värden, som grundval för en gemensam framtid,
15. deltagande i kulturella aktiviteter också avsevärt förbättrar både individuell och kollektiv psykisk hälsa och välbefinnande, vilket leder till mer motståndskraftiga samhällen präglade av gemenskap som motvikt till osäkerhet och hot mot våra värden,
16. koncepten europeisk kulturhuvudstad och europeiskt kulturarvsmärke visar hur medborgarnas kulturella deltagande och interaktion förvandlar offentliga platser till mer dynamiska och blomstrande utrymmen och ökar medborgarnas känsla av samhörighet,

⁹ Enligt särskild Eurobarometerundersökning nr 562, som offentliggjordes den 8 maj 2025, är kultur, värden och historia de tre viktigaste faktorer som mest anses främja en känsla av gemenskap bland EU-medborgarna (29 % uppgav att det först och främst är kulturen som skapar en känsla av gemenskap, 26 % av de svarande nämnde värden som den dominerande faktorn, medan 24 % identifierade historien som den primära faktorn – se s. 18).

¹⁰ *Culture and Democracy: the evidence* – oberoende rapport beställd av och författad för Europeiska kommissionen, 2023.

17. kulturinstitutioner och kulturplatser, såsom bibliotek tillgängliga för allmänheten, har en avgörande roll när det gäller att ta itu med samhällsutmaningarna med att skydda demokratin genom att göra medborgarna mer välinformerade samt genom att främja läs- och skrivkunnighet, medborgardeltagande och social inkludering,
18. kultur och audiovisuella verk påverkar normer och attityder bland medborgarna, inklusive bland barn och ungdomar; tillgången till medie- och informationskunnighet och mångsidigt flerspråkigt kvalitetsinnehåll i detta sammanhang är särskilt viktig,
19. kultur, kulturarv och audiovisuella verk kan bidra till europeiska värden och demokratins motståndskraft och fredsbyggande samt utgöra ett forum för demokratisk debatt och medborgardeltagande om de bygger på konstnärlig frihet, kulturell och språklig mångfald samt yttrandefrihet,
20. kulturens och kulturarvets roll när det gäller att främja demokratiska samhällen på ett tillförlitligt och diversifierat sätt också står i centrum för EU:s internationella kulturella förbindelser och partnerskap, eftersom EU:s kulturella mångfald berikar och berikas av kulturella bidrag från andra delar av Europa och världen; interkulturell dialog stärker den sociala sammanhållningen och deltagandet,
21. skyddet av kulturarvet är en global utmaning; inte bara krig och andra avsiktliga handlingar, utan även kriser och konflikter kan leda till en förlust av kulturarvet, inte bara genom förstörelse, utan även genom plundring; olaglig handel med kulturegendom vidmakthåller berövandet av den kulturella identiteten, vilket är förknippat med förlusten av kulturarvet för respektive ursprungsstat och ursprungssamhälle; internationellt samarbete för att förebygga och bekämpa plundring och olaglig handel samt för att skydda och återställa kulturarvet i detta sammanhang kan bidra till långsiktig fred genom att stärka det gemensamma arvet, den kulturella identiteten, förtroendet och en gemensam historia,

22. den kulturella identiteten attackeras avsiktligt, genom fysiska – inbegripet militära – hot, hybridhot eller desinformation, vilka har blivit en alltmer framträdande del av politiska och militära strategier, både i fredstid och under konflikter,
23. den avsiktliga fysiska förstörelsen av kulturplatser i Ukraina och falska narrativ om Ukraina fortsätter att utgöra ett allvarligt hot mot Ukrainas identitet och mot kulturarv i Ukraina,

VÄLKOMNAR

24. EU:s och dess medlemsstaters åtgärder och initiativ för att främja kulturell mångfald och skydda det europeiska kulturarvet och samtidigt öka medvetenheten om kulturens, kulturarvets och audiovisuella verks strategiska betydelse för att bygga upp demokratins motståndskraft,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT PÅ LÄMPLIG NIVÅ

25. vidta de åtgärder som krävs för att skydda våra värden, vår identitet och vårt kollektiva minne genom att främja kultur i alla dess former och skydda Europas kulturarv,
26. erkänna att kulturell motståndskraft kräver ett starkt och dynamiskt civilsamhälle samt demokratiskt utrymme för detta, liksom medborgardeltagande, grundat på respekt för kulturell och språklig mångfald och konstnärlig frihet,
27. överväga sätt att ytterligare främja tillgång till, upptäckbarhet för och återanvändning av europeiskt flerspråkigt innehåll, inbegripet digitaliserat kulturarvsinnehåll¹¹, för medborgare, inbegripet barn och ungdomar, samtidigt som en hög skyddsnivå för minderåriga säkerställs,

¹¹ Exempelvis genom Europeana-portalen och det gemensamma europeiska dataområdet för kulturarv.

28. fortsätta att främja medborgarnas tillgång till och deltagande i kulturella aktiviteter och därigenom öka det demokratiska deltagandet och engagemanget på individ- och samhällsnivå,
29. fortsätta att stärka kulturinstitutionernas avgörande roll när det gäller tillgång till kunskap, information och erfarenheter och som ett forum för kritiskt tänkande och dialog,
30. fortsätta att integrera kultur och kulturinfrastruktur (t.ex. arkiv, bibliotek, register, museer, biografier, byggnader, inbegripet religiösa sådana, monument och utrymmen) i krisberedskapsplaneringen med avseende på bland annat säkerhetshot, till exempel genom försvarssystem, evakueringsplaner, riskbedömning och kartläggning, planering av katastrofinsatser eller dokumentation och digitisering och digitalt bevarande av kulturarvet för restaureringsändamål i händelse av skada, med beaktande av arkeologiska platsers sårbarhet,

UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA OCH EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT, MED RESPEKT FÖR SUBSIDIARITETSPRINCIPEN, INOM SINA RESPEKTIVE BEHÖRIGHETSOMRÅDEN OCH PÅ LÄMPLIGA NIVÅER

31. främja utvecklingen av kunskap och forskning och fortsätta att främja standarder och färdigheter samt möjliga gränsöverskridande samarbetsmekanismer för att skydda, säkra och digitalt bevara kultur och kulturarv i syfte att öka krisberedskapen och motståndskraften i medlemsstaterna,
32. fortsätta att skydda och främja konstnärlig frihet och kulturell mångfald som en del av stödet till kultur, kulturarv och audiovisuella verk,
33. fortsätta att stödja den roll som konstnärer och yrkesverksamma inom de kulturella och kreativa sektorerna har för motståndskraften,
34. överväga att uppmuntra initiativ som belyser det sätt på vilket kultur, kulturarv och audiovisuella verk, såsom filmer, återspeglar gemensamma värden och en gemensam historia, och därigenom bidra till att upprätthålla europeiska värden och demokratins motståndskraft inför framtiden,
35. överväga att uppmuntra initiativ som ökar förståelsen för den avgörande roll som kulturell mångfald, kulturarv och kulturella rättigheter har för att främja sammanhållning, identitet och motståndskraft i samhället,
36. fortsätta insatserna för att skydda och främja kulturella rättigheter och kulturell mångfald med och genom internationella organisationer, såsom Europarådet och Unesco,
37. överväga att uppmuntra initiativ som främjar EU:s och dess medlemsstaters internationella kulturella förbindelser och interkulturella dialoger i samarbete med internationella partner såsom Europarådet och Unesco,
38. fortsätta att ge stöd till institutioner och organisationer som är involverade i stöd till konstnärer från Ukraina och/eller skydd och återställande av kultur och kulturarv i Ukraina, särskilt skade- och riskbedömning och planering för återställande i ett tidigt stadium, bland annat genom samarbete i multilaterala forum,

UPPMANAR EUROPEISKA KOMMISSIONEN ATT

39. överväga kunskapshöjande insatser med fokus på den roll som kultur, kulturell och språklig mångfald och kulturarv har för att upprätthålla gemensamma värden och demokratins motståndskraft i Europa, bland annat i samband med initiativet det nya europeiska Bauhaus och i genomförandet av det kommande kulturkompassinitiativet, vars syfte är att vägleda och utnyttja kulturens många dimensioner,
 40. med full respekt för konstnärlig frihet och utan att blanda sig i innehållet, främja gemensamma värden och demokratins motståndskraft i samband med initiativ till stöd för kultur, kulturarv och audiovisuella verk.
-

Hänvisningar

Följande lagtexter och policydokument är relevanta för dessa rådsslutsatser:

- *EU-fördrag*
 - Fördraget om Europeiska unionen (konsoliderad version 2016) – EUT C 202, 7.6.2016
 - Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2012/C 326/02)
- *Europeiska rådet*
 - Europeiska rådets slutsatser av den 27 juni 2024, EUCO 15/24
- *Europeiska unionens råd*
 - Rådets slutsatser om EU:s strategi för kulturarv vid konflikter och kriser, dok. 9837/21
 - Rådets slutsatser om kulturarvet som en strategisk resurs för ett hållbart Europa – EUT C 183, 14.6.2014
 - Rådets resolution om EU:s arbetsplan för kultur 2023–2026 – EUT C 466, 7.12.2022
 - Rådets slutsatser om förbättring och främjande av tillgången till kultur – EUT C 7446, 13.12.2024
 - Rådets slutsatser om stöd till unga konstnärer, artister, kulturarbetare och kreatörer i början av karriären – EUT C 3165, 4.6.2025

- *Europeiska kommissionen*
 - Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: EU:s handlingsplan för demokrati – COM(2020) 790
 - Europeiska kommissionen: the evidence – How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion – Lessons from international research, 2023
 - Europeiska kommissionen: generaldirektoratet för utbildning, ungdom, idrott och kultur – Recommendations from the European Commission-led expert group on the safeguarding of cultural heritage in Ukraine, 2024
 - Europeiska kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik – Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategi för en beredskapsunion – JOIN(2025) 130
 - Kommissionens rekommendation (EU) 2021/1970 av den 10 november 2021 om ett gemensamt europeiskt dataområde för kulturarv – [EUR-Lex - 32021H1970 - SV - EUR-Lex https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj/swe](https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj/swe)
 - Särskild Eurobarometer nr 562, Europeans' attitudes towards culture, Eurobarometerrapport, februari–mars 2025, beställd av Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för utbildning och kultur (GD EAC) och samordnad av Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för kommunikation (DG COMM)

- *Europaparlamentet och rådet*
 - Europaparlamentets och rådets beslut nr 1194/2011/EU av den 16 november 2011 om inrättande av Europeiska unionens insats för det europeiska kulturarvsmärket – EUT L 303, 22.11.2011, s. 1
 - Europaparlamentets och rådets beslut nr 445/2014/EU av den 16 april 2014 om inrättande av en unionsinsats för evenemanget Europeisk kulturhuvudstad för åren 2020–2033 och om upphävande av beslut nr 1622/2006/EG – EUT L 132, 3.5.2014, s. 1
 - Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/818 av den 20 maj 2021 om inrättande av programmet Kreativa Europa (2021–2027) och om upphävande av förordning (EU) nr 1295/2013 – EUT L 189, 28.5.2021, s. 34
- *Europaparlamentet*
 - Europaparlamentets resolution av den 19 september 2019 om vikten av europeisk hågkomst för Europas framtid (2019/2819(RSP))
 - Europaparlamentets resolution av den 14 december 2022 om genomförande av den nya europeiska agendan för kultur och EU-strategin för internationella kulturella förbindelser (2022/2047(INI))
 - Europaparlamentets betänkande om genomförande av den nya europeiska agendan för kultur och EU-strategin för internationella kulturella förbindelser (2022/2047(INI))
 - Europaparlamentets resolution av den 20 oktober 2022 om kulturell solidaritet med Ukraina och en gemensam krishanteringsmekanism för kulturell återhämtning i Europa (2022/2759(RSP))
- *Europarådet*
 - Europarådets Faro-konvention från 2005 om kulturarvets betydelse för samhället

- *Förenta nationerna*
 - Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (1948)
 - FN: den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (1966)
 - FN:s framtidspakt, antagen vid FN:s framtidstoppmöte (New York, 22–23 september 2024)

- *Unesco*
 - Unesco: 1954 års konvention om skydd för kulturell egendom i händelse av väpnad konflikt
 - Unesco: 1972 års konvention om skydd för världens kultur- och naturarv
 - Unesco: 2001 års konvention om skydd för kulturarv under vatten
 - Unesco: 2003 års konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet
 - Unesco: 2005 års konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar
 - Unescos världskonferens om kulturpolitik och hållbar utveckling – Mondiacult 2022, förklaring: <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-world-conference-cultural-policies-and-sustainable-development-mondiacult-2022>
 - Unescos världskonferens om kulturpolitik och hållbar utveckling – Mondiacult 2025, slutdokument och kulturministrarnas åtagande: https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2025/09/EN_MONDIACULT_Outcome_Document%20Final%2027.09.25.pdf?hub=171169

- Övrigt
 - Porto Santo-stadgan, 2021, *Porto Santo Charter: Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship and The Young People's Addendum to the Porto Santo Charter* (2025)
 - Cáceres-förklaringen från EU-ländernas kulturministrar av den 25–26 september 2023 under det spanska ordförandeskapet för Europeiska unionens råd
 - Niinistö, S. (2024). Safer Together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness
-